

DALMATINSKI HRVAT izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 90 - Polugodišnje
Din 48 - Trimestrično Din 24 - Za Am
riku godišnja dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Racun kod Pošt Ček Ureda, Zagreb, br. 38.004
Privremeni telefon
preko dana br. 38 - preko noći br. 23
(Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. III.

ŠIBENIK, 28. SVIBNJA 1924.

Br. 70.

Nema vlade bez bele brade.

Ova radikalna krilatica još se jednom obistinila. Vladar je opet povjerio vladu g. Nikoli Pašiću. Za sve koji prate dogadjaje u našoj državi, koji poznaju prilike u Beogradu i nije bilo drugo očekivati.

Što je Vladara sklenulo da povjeri vladu ovom maturu, zagriženu starcu, koji nema uza se već nešto više od trećine narodnih poslanika, ne čemo da istražujemo, a niti smijemo. Vladar je tako odredio i pravda je srušena. Jedno ipak mislim da smijemo kazati, da vlasta g. Pašića znači za našu zemlju nesreću; znači produženje današnjeg nesnosnog stanja: nusilja, korupcije i partizanstva, što sve ne vodi dobra. Znači još jače raspirivanje plemenskih i stranačkih strasti, što sve slabiji državu i mogu biti sudobnosti.

Poznumo u dušu g. Pašića; znamo, da on ne bira sredstva kad se radi o uspjehu; da je spravni, kako sam reče, gazit u bratskoj krv dijeljenja, samo da se održi na vlasti. On je sebe i svoj režim istovjetovao sa državom, i svaki tko nije s njime taj je proti njemu, taj je protiv države. Sve što je proti državi valja trijebiti bez milosrdja. Što zato, ako se među tim protudržavnima nalazi tri četvrtine pučanstva ove države. On je tu, personifikacija države. Njegova želja svima dužnost, njegova volja zakon. Neko nema prava da u ovaj državi govor, nitko da odlučuje nego on.

Njegovoj beloj bradi mora da se sve pokloni! On će, ako mu se probije, naredit, da se u svakom

gradu, svakom mjestu, podigne njegov kip pred kojim će na glas trublje njegovih pretorijanaca morat sav narod padat ničice i klanjati se, baš kao ono pred kipom Nabukodonosora kralja.

I jao onim koji se ne pokloni biti će bačeni u peć ognja goruće ga: činovnici reducirani ili odpušteni, industrijalci i trgovci onemogućeni, slobodni staleži, seljaci i radnici, od njegovih janjičara zlostavljeni, onda zatvoreni. A sve ovo pod simptom zaštite države, kojih, mimo gred budi rečeno, i ne prijeti od nikog veća pogibjeli koliko od onih što se staviši tu državu zaštite.

Nama Hrvatima koji se kipovima ne klanjam, koji nećemo i nemislimo, da se ikad bacimo pred kipom bele brade, što ostaje? Zar da zagazimo u bratskoj krv do

koljena? O ne! jer od toga ni nama ni našoj domovini sreća. Da zatražimo pomoći od tudjina? Ni to! jer tko se uzda u pomoći tudjina odo on i s njim domovina.

Što onda? Stisnimo redove i pustimo da nas trijebi, I da sada je kuga narod morila, pa ga nije umorila. Još žive stari Bog! Bog potlačenih i proganjениh koji kaže:

Svaki tirjan srušiće se u prah poput zmje.

A nad njim će sretan stupati kojeg sada bije!

Onima, kojih se to tiče, dozivljemo u pamet divne zvukove iz katakoma, koje su krčani, koji su svladali sijet bez bune i revolucije, pjevali tristo godina:

Tidlio nas gazite nas - kao bješni vuči,
Mi stojimo postojano - s palmama u ruci
Kidašte nam djecu našu - s iznenadnim grudi
Zaboravite još i više - da ste brada, ljudi
... Zaludu vam djealo
Nuša krv je život za vas - a za vas opijelo
Bog i Hrvati

Ta pretpostavka se nije ispunila, a Pašić je poslao Radiću u Zagreb svoje opunomoćenike. Bio je sklopljen Markov protokol, kojega Pašić strpa u zep. Mnogi su nakon toga misili da je Pašić nadmudrio Radića, ali se je naprotiv dokazalo da je Radić ovom prigodom razkrinkao Pašića i cijelom kulturnom svijetu, prikazao ga u pravom svjetlu.

Radić je naime znao, da su na kon martovskih izbora, izvjesni krovovi u Beogradu bili teško zabrnuti, da bi dolaskom HRSS-a u skupštinu, nastao ozbiljni preokret i početak širenja republikanske misli u sreu Sumadije, Crnogore, Stare Srbije i Makedonije, pa je Pašić sa svojim pomagačima, već onda bio stavio plan, da se skupština odmah raspuni, i da se raspisu novi izbori, koji su se imali provesti prošle jeseni po vojvodi Stepanoviću, kao premjera vanparlamentarne vlade. To bi se ista dogodilo, da je Radić odmah na početku poslao, i punomoći na verifikaciju. Najbolji je dokaz tomu, za one koji su bili protivnoga mišljenja pisauje Cicvaričevog »Beogradskog Dnevnika«, koji kaže: »Svojim ne-dolaskom Radićevci su spasili g. Pašića; da su došli, mi bismo imali nove izbore pod vladom g. Stepe Stepanovića.«

O svim ovim spletkama je Radić bio jako dobro obavješten, te je bio spreman i na nove izbore. Ali Pašić se je plasio novih izbora i za to je poslao Radiću svoje emisare. Ovaj ih prima bratski i traži samo homogenu radikalnu vladu. Nedozvoljava, dapače da u njoj bude ministrom, niti onaj dalmatinski izrod tobožnji Hrvat Štambuk. Pašić ide

Pašićeva diktatura.

Naši prijatelji su nam od uviek zamjeravuli, da je politika abstinenčne krive našem jadu, a radikali su ih u toj njihovoj iluziji podržavali i jatali, prigovarajući republikancima, da ovi neće nikako da saraduju u Skupštini. Naš ženjalni presjednik g. Radić je svaku previdio i on je unapred znao, da sa Pašićem i »Belom Rukom« neće biti moguće saradivati. Radiću je bilo sve dobro poznato, što se je odigralo prigodom donašanja Vidovdanskog ustava. U Skupštini su bili naši najumjereniji ljudi, pa su i ovi, u ime prosvjeda, bili pris-

ljeni iz iste istupiti i napustiti ministarske stolice. Prigovori, da se onda pristupom HRSS-a mogla osigurati opoziciju većinu u Skupštini i donjeti ustav, koji bi sviju zadovoljio, siniješni su, jer je Pašić s time računao, i za taj slučaj bio je pripravan da zastupnike HRSS stavi u zakona i postupa s njima, kao s komunistima.

Nakon prešlogodišnjih izbora Radić je držao mogućim, da ide u skupštinu. Za to je on već unapred bio javio Davidoviću, da će ga HRSS podupirati, dobije li on od krunе mandat za sastav vlade.

Blokoši će da me poživinče; Radikali, moja uzdanica, Ne gledaju više moga lica, Iza ledja oni meni rade, Neznam ti sam, što im na um pade, Da me više ne žele na vlasti. Rade slinko, lumnjanom podkadi Svaku crkvu gdje lumnjanu nemim, A gdje vidiš, dà se buna spremi Protiv meni, nnnnki topove, Nek riguju hiljadarke nove, Nemoj žilit zaire u prahu, Bor' se, Rade, do zadnjega daha, Trči, Rade, moj jedini sine, Da u službi mile domovine, Doprinesiš što žrtvama više, Jer se nama zla sudbina piše.

Čim je Radić čuo zapoviedi, Generalim svojijem naredi, Da na tvrdje postave topove, Da rigaju hiljadurke nove, A sam ode gradu u pohode, Da on pozzi kogu u dvor vode; Svakog mirom i tunjannom kadi Svakom brke i desnicu glndi, A naš Baju u fotelu sjedi I na bradi svaku dlaku redi, Pa dozivlje gospodju i ženu, Du i mudrost upotriobi njenu

U njevolji i u čor sočaku, Da mu pruži pomoć svakojaku.

Diko moja, mnogo ne divani, Već se diži, sramotu obrani, Što smo eto doživili skupo, Da nas ne će ta Skupština glupa; Šuda nema drugog razgovora Razbit treba blokaškoga zbra, Svud razpletli tvoju paučinu, Da spasimo našu domovinu.

Gospa sluša, nevolje i jade, Koje Baju izmoriše sade, Njegi tješi, ljubi ga u lice, Pak mu veli: »Divske perjanice, Ne će Baju napustiti luko Koji za dvor sas: si beše smakol! I uzimlje divit i hartiju, Polaže ih na zlutnu siniju, Redom piše svakom radikalnu, Da sa Bajom sad ne prave šalu; Redom piše krugovima dvora, Da se Baju saslušati mora; Redom piše svakom generalu, Da joj ljubav još učine malu; Redom piše svakom diplomati, Da sv Baju moraju saslati; Ministrima svim po redu piše, Stari Baj je da na njima diše; Dvorskim domaćim vizit-karte šalje,

Pašićeva Dinastija.

Svježao: Starac Mijo!

Daro moja, plemenita dievo, Da sam Gjorgije, pjesme bi ti pjevo, A on za te haje i nehaje, Jer ne poznam on tvoje odaje. Ali kuda on te bude htjeli Ti ćeš, Daro, njemu u brk rieti, Hvala, Gjorgje, na tvomu prstenu Sebi traži drugog roda ženu. Ja ču tebi naći dobrog mužu, Rajska njemu ti ćeš biti ružu. Ali, Daro, u ovome čusu Sluh posveti li mojemu glasu, U dvor ti se polatno uvuci, Prihliži se magnetičkoj ruci, Na njoj ljubi pet možnijeh prstu, Da se dvori rieše antiksta, U osobi Davidović-Lube, Koga eto Radićevci ljube Koji će nam upaliti kuću I sa nogu pokrasti kuću. Daro diele, majčina ti mlieku, Ti u dvoru nadji za me lika, Ako nijma jošter treba para, Poslat će mi Radu sekretaru*

*) Sin Itade troši mjesечно malienu sivočen od 200.000 dinara, pak nije čuda, da bi on koliki kost mogao u korist cca licitati i dvorskim psalmu, kojim treba zadržati usto, da ne ljuji na Pašićevu Bradu, kad dolazi u dvore, da doušjava.

Radiću na lijepak, ne provadja Markov protokol, dajući time Radiću oružje i pokazuje pred cijelim svjetom, kako Pašić i njegovi ministri nemaju poštjenja i da im nije do sredjena prilika na Balkanu.

Tim potezom je Radić izigrao sve krugove u Beogradu, sa Marčevim protokolom je razkrinkao beogradsku kamariju i Pašića udrio u mozak, svi se izmotavaju, a vojvoda Stepanović opteta izbjiga na površinu. Dolaskom HRSa u Beograd nastaje prava panika i kosternacija, vlada pada dvaput zasebice. Lome se krke ministarske stolice, Sumadija prihvata objoručke republikansku ideju, a kamariali zavđuju apsolitizam.

Svi, kojima je duša crna, tresu se pred ozvišenom idejom republikanske miroljubivosti i njezinu čovječanstva. Nemaju moralne snage, da joj se opru, pa upotrebljavaju silu. Ruše parlamentarizam, gaje zakone, nepriznavaju svoj rodjeni ustav i pokazuju se narodu na pozornici u pravoj njihovoj ulozi, — u ulozi tirana i krvnika! Ne priznaju želju krune! Kruna želi parlamentarnu vladavinu i parlamentarizam. Ali Pašić toga neće. Roče uzurpaciju vlasti i diktatoru proti većini skupštine i najvećem faktoru u zemlji, — a sve zato, jer je potračio triputa Radiću u Beč: da se jedan od njih dvojica mora s putu maknuti: ili Radić ili Pašić.

Narod prati mirno svaku fazu ovih dogodjaja i mirne duše gleda, kako Rade krade državu, dok mu otac uvadja diktaturu, — da na izborima dade svoje povjerenje Stjepanu Radiću, koji jedini može da spasi ovu državu od potpunog rasula.

† Grgur Gojanović

Turobeni glasovi „Miserere mei“ razlijegaju se zadnje nedjelje kroz šibenske ulice. Križ mrtvaca, iza njega stupa lagani korakom kler šibenskog kaptola sa kanoniciama, a iza njih osam šibenskih mladića nosi na ledjima mrtvački ljeva. Na ljevu pričvršćen kalež, sa knjigom sv. Pista,

Da bi Baja ostao i dalje
Ko šef vlade, ko ministar prvi
Da se narod poštedi od krv.
Kad je Gospa poštu odpremila,
Misli dalje, što bi učinila,
Da Beograd spasi od poklika
Koje širi ta blokaška klika.
U brzo se jadu dosjetila
Pak je pisma namab upravila.
Upravniku gradske policije,
Njoj Munojlo ljubi ruke dvije;
Drugo pismo šefu detektiva,
Miti treba dati direktila;
A Ljubiši treće puno kosti
Salju šefu javne bezbjednosti.
U pišmima tri Lazarević
Gospa moli, da čuvaju ptiča,
Da ga nebi proglatali suri
Orli, kojim u gradu se žuri,
Da ižezne Pašić sa vidikom!

Gospa piše, kad se digne vika,
Koja Ljuba Davidović slavi.
Policija neka svakog davi,
Neka dvori vide i očute,
Kako Ljubo zmijurine ljute
U dvor vodi, da ih iz temelja
On uzdrima, da ne vrši želja
Radićevih vjernih seljaka
I Ljubinih kojekakvih svraka.

Pravi Schicht-sapun s markom „Jelen“ čuva skupocjeno rublje

Pazi na ime pravi Schicht i marku „Jelen“!

stola i drugo misničko odijelo. Iza ljeusa šest redova gradjana sa bijelim rubcem tara suze sa očiju, a iza njih u nepreglednoj povorci gradjanstvo bez razlike vjere, narodnosti i partnje, dok tužnu povorku zaključuje zbor mjestnih časnih sestara, kojima se prilikom dugi niz bogoljubili domaćica.

Kuda prolazi turobna povorka gledaoci sa strane i sa prozora gledali u sred svoje duše, padaju na koljeni, dižu kapu s glave, i tihim glasom žalju zadnji pozdrav.

Komu? Njemu?

A tko je taj, koga sa suzama na očima nosi ono osam naših težačkih rama? Tko je onaj, koga opakujše mlado i staro; komu se zadnji put klanja svak, koga je u životu poznavao? A koje su njegove dozivne zasluge, da mu ib potomstvo priznaje u mrtvackom ljevu!

Turobni glasovi „Miserere“ odlačuju se prama stolnoj crkvi, a još turobniji prodri u kuće žalosti na ulicu, i medju težačima, ljubiteljima i štovateljima Njegovima, izazivaju nečuveno sažaljenje, suzu na oku, bol u duši.

Grgo Gojanović! Tvoji smrtni ostanci rastaju se od tvojih rođenih sestara Marije i Dumice; rastaju se od tvojih nećaka Vinka, Milana i Grge; od tvojih nećakinja Marice, Line i Katice i bol toga rastanka za uvijek od tvojih milib, kojima si ti preko četrdeset dugih ljeta bio čak i babajko, kojima si ti bio luč nebeska, njihov uzgojitelj, njihov branitelj, njihov branitelj, prodire kroz prozor na ulici, i nas sve sjeća one tvoje ljubavi koja nas je obajjavala u crkvici sv. Ivana.

Bio si tajni komornik, bio si kaptolski dekan, bio si penitencijer, bio si predsjednik crkvenog судa, ali ti si bio nama još nešto više. Ti si

bio dika i ponos tvoje hrvatske grude; ti si bio pošten od pete do glave; ti si bio jedan možda od najbogatijih naših sugradjana u ljudi bavarskoj, a ures tvoje pleme-nite duše bilo je noše ogledalo.

Sve časti, koji si obnašao sa tvojom srću, izčele su. Oni su i bile prolazne, ali ljubav, koju si ti kroz decenije uljevala u naše grudi, ona je neprolazna, ona je vječna, ona je duh angloske ljubavi, koja te je ispratila do bladne ploče groba.

U staroj starosti od sedamdeset i tri godine Grgur Gojanović preselio se je u vječnost. Zadnjih mjeseca živio je povučen. Malo je govorio. Peklo ga je činjenica, da je rimska kurija u kaptolu počela stavljati mlađe sile za prepozite, a nije se držala starog običaja, da se za ovo mjesto imenuje najstarijega kanonika i da se je tako kod zadnjeg imenovanja prepozita kaptola mimošlo njegovou osobu.

Nije to bila ambicija njegova. Nije pohlepa za čušću. Mentalitet naših starib ne dade se tako na laku ruku mijenjati. Takav je pokojni Grgo bio i u politici. Odrastao u dobi nacionalne borbe, ostao je do smrti vjeran hrvatskoj ideji, pak je sa skepsom gledao neke nove pojave, koji se odigravaju u samoj njegovoj blizini.

Sa Grgom Gojanovićem položen je na vječno počivalište jedan od starih veteranu narodne borbe u Dalmaciji protiv mletačkoga lava.

Slava monsignoru Grgu Gojanoviću!

Slava mu na vijeće!

Željeznica Knin-Zadar. Talijani i sin Rade.

Mi smo prvi u našem listu dobijeli bili originalnu informaciju iz Beograda, da su svi odlučni krugovi

u prijestolnici odbili jednoglasno zahtjev Italije glede gradnje željeznic Knin-Zadar. Kašnje su svi za-nimani krugovi primili iz Beograda potvrde gornje informacije. Naše obćine, kao da ipak nijesu vjerovali u beogradска uvjeravanja, obdržale su prosjedni sastanak. I pogodiše! Vijesti o željeznicu, nijesu bile alar-mantne kako je to Grizogonu brzo-javio. Evo što o tome izdajstvu naše rođene grude pišu beogradake „Novosti“.

„Skandalozna aktivnost Rade Pašića, kojemu njegov otac gleda u svemu kroz prste, dostigla je ovih dana vrhunac: Sada je po slijedi izdajstvo zemlje. Rade Pašić i njegova mašta, uslijed pučavosti sviju političara i drugih faktora, postala je najvećom opasnosti po zemlju. On danas ne preza da izda zemlju. U toku raspletla krize njegova je uloga bila od najveće važnosti. U do-govoru s ministrima, Rade je odušedio da zaključimo jedan zajam u Italiji, koji bi imao da našu zemlju pret-vori u talijansku koloniju. Za to on dobiva 40 milijuna dinara. Uslovi su zajma skandalozni: 10 milijuna dinara dano je za izgradnju jedra-niske željeznicne, ali sav materijal mora biti talijanski i inženjeri Talijani te tri četvrtine rukne snage moraju biti Talijani iz Zadra i Italije. Za ovo izdajstvo se doznaće tek danas. U radikalnim redovima ova je vi-jest izazvala uzrujanost, i jedan dio radikalaca traži, da se Rade protjeru iz zemlje, a i ministar financija Sto-jadinović se kompromitovao. Kot-eđi Rade Pašića s ministrima Ja-nićem, Kojićem i drugima pokušala

Kada Gospa pisma svia napiše,
Starom Baji namah lakše biše,
On zgnali čibuk pun duhan
Gospa reče: „I ova će rana
Gospo mojā, ko i druge proći
Tvoj će Baja na kormilo doći!“
Dora pliče, zlatni Rade skče,
A Manojlo diči svakom mače.
Detektive svudje Šalje Mita
Da gledaju kud se Ljubo skita.
I kad spože, da podje u dvore,
Svi slušaju tajne razgovore,
Jedan od njih sve uhvali reči
I Pašiću, da mu srce lieči,
On odleti, kao munja siva,
„Duša moja u radosti pliva,
— Reče njemu, pogledi mu brodu —
„Dávidović ne će dobiti vladu!“
Starom Baji duša se razplaće
Od veselja: „Reci mi junaci,
Rozlog rād Šta ne će dobiti vladu?
„To ču pitali tvoga sina Radu,
Ali sam čuo samo rieči ove
A hilje se, Boga mi, Ljubove!
„Sa poštanjem ja stojim i padam!“
Pa ne, Bojo, ja u duši nadam,
Da ćeš opet ti predsjednik biti.
Do potrebe da čes krvu liši.
To izusti i poleti vani

Al Pašić mu rekne: Brate stani,
Stisne njemu od radosti ruke
Da je njego on rešio nuke,
Ljubo pade nenadno al smjelo
Njegov je govorilo čelo:
Borimo se protiv korupcije,
Poštećive protiv dinastije,
Koja narod u nevolju baca;
Čisti su nam i obraz i lica,
Mi tražimo vladu od poštenja,
Mi hoćemo rodu izmirenja,
Ministrska ova naša lista,
Sadružje ljudi čeliči čista.
Pade lista, i Ljubo pade
Stari Baja dočepa se vlaste,
Dara pjeva, ko mladenu djeva,
Rade Šampus u želudac lieva,
Stara Gospa posjetnice šalje
Ministrima, zapovjeda dolje
Kogu treba da se obezbiedi;
A što Gospa Ministru naredi,
To se vrši bez ikakve vike
Nit se traže kakve kvalifikacije.
Svi sad plčaju, svi su sretni sada,
Stari Baja su po svetu vlastu,
A ti, rode, struj dušu u se
I u svoje ti se uzdaj kljuse.

„Štite Dalmatinski Hrvat“.

Živila hrvatska republika.

Spisac: Stipe Mišo

Pašić ode, Pašić nam se vrati,
Da državu sa krvlju pozlati;
Pribac gleda, al se skršit neda,
Usta su mu puna sladkog meda;
Grizogono u razkošju pliva
Za Spiličane sad će biti mliva,
Svi ministri ostađade starci,
Svaki od njih novu corbu vari,
Veseli su, svaki suze lije,
Dika jesu ciele i uonarhije;
Svi se vrte, svi su puni nade,
Kabinetom vladat će sin Rade.
Sve to Radić sa Dunava gleda,
Pa Hrvatim glesno zapoveda:
„Svi za jednog, jedan za sve gine.
„U toj borbi za spas domovine!“
„Tko se sada izvezjeri rodu,
„On će sebi zakopat slobodu“.
Tako Stipe pozivje i zbori
Svomu rodu sa Dunava gori,
A mi svaki na braniku stoji,
Da, nam Pašić prevaru ne skroji.
Na sve žrtve budimo pripravljeni,
Ni sve kazne svi budimo spravni,
Kad nas budu probadali guje,
Svaki klični neka narod čuje:
Bog poživi Radića nam diku,
I hrvatsku našu republiku!“

je da ovo uferu zabašuri. Na kraju „Novosti“ traže od javnoga mišljenja da ih potpomognemo u tom, da se Rade Pašić odmah unpsi prije nego što pobegne, da bi platio za ovo svoje izdajstvo.“

Parada gradjanskih škola u Beogradu.

Beogradski vlastodržci opet su došli do jedne originalne ideje. Zanimljive održali u Beogradu paradu gradjanskih škola iz cijele države SHS. Razumije se na troškove punčavstva. Na toj paradi, ili kako ju oni nazivaju „izložbi“ prame vijestima iz Zagreba, hrvatske gradjanske škole neće sudjelovati. Kod nas u Dalmaciji npravito radi se u svom parom, da bi gradjanske škole bili lirable na beogradskoj paradi. Zašto? Zar se u tomu ne bi dalmatinske gradjanske škole imale povesti za njihovim družicama u Hrvatskoj?

Beogradski vlastodržci su preko njihovih organa javno ustali protiv hrvatske industrije i protiv Zagrebačkog Zbora, a dalmatinske gradjanske škole nasjedaju njihovim medenim porukama i zagrijavaju se za beogradске parade.

Ovo je želosna pojava, kod naših gradjanskih škola. Hrvati, ne smiju poduprijeti ovu paradu!

PIGRAF.

*Pod ovom pločom, sladki Niko spava,
U gradu bježe poznat kao lav;
Od vina njega ne boljela glava,
On radin bježe kao sitni mraz,
Na sebi hlate nosio je stare,
U džepu skrito lrdi budžetar,
Ko svoju braću gledo bremenare,
I ako njihov nije bio par.
U duši svojog mrzio je luke,
Pod nosom paški smrdio mu sir;
Što na stol došlo, jao je bez buke,
U svakoj krčmi slavio je pir.
On ovđe spava, nikom ne odava,
Dobitak koji bijaše mu čist,
Nu grobu sad mu raste bujna trava,
Nu križu visi runolist.
I plaje tužno, da je zašlo sunc,
Da sladkog Niku prugotava jaz
Da nema Nika da pohvata kunce,
Da Rorin troši za gelate mraz.
Kad prodje stranče, pokrajova ploče,
Ti stani, čitaj, sve po redu spis,
I tvoja slava slično, vjeruj, prode,
U želu ako budeš biesni ris!*

Naši dopisi.

Društvo 20. 5. 1924. Na 14. ov. mj. preminuo je u Drnišu pučki učitelj, narodni prijatelj, veteran iz doba narodne borbe proti Talijanima i poznati stari hrvatski borac Šimun Fabio, u dubokoj starosti, u 78. godini života. Njegov rad na budžetu hrvatske svijesti, prostirao se je po sjevernoj dalmaciji, osobito u rođenom Obrovcu i Omišu, dokle u najugroženijem kraju hrvatske Dalmacije Borba je bila teška, a vrli pokojnik ju je junački uzdržao iako je na tužbe „braće“ morao da radi svojih političkih članaka, odgovara i pred zadarskim potornim sudom. — Radi svoje odlučnosti i neustrašivošću pokojnik je bio osobito čašćen i sa poštovanjem susretan od naroda i hrvatskih pravaka iz narodne borbe. Na 15. ovogu bio

je sproven na vječno počivalište, uz učešće gradjanstva, o. franjevaca i starijih hrvatskih korenika, koji su znali cijeniti zasluge pokojnika. Uza sve to, mora se ipak prigovoriti, da mladji iz hrvatskih redova, valjda nehotice ili iz neznanja, nisu do kraja izvršili svoju rodoljubnu dužnost.

Neka je pokojniku luka ova hrvatska zemlja, koju je žarko ljubio, u učvilenoj obitelji naše iskreno sačešće.

Slava hrvatskom borcu Šimunu Fabio!

crkva sv. Ante za vrijeme rata nije bila posljedena od austrijskih satrapa, koji su i ovaj crkvu u Lici neovlašteno i na silu ukrell zvono, da iz njih lievaju granate. Sada bi župljani želi nabaviti nova zvona, ali kako je občina siromasnija to se nejzini župljani mole štovatelje sv. Ante, da bi ih mogli za nabavu novih zvona. I najmoći donosim prava se sazvahvalnošću. Dobrovoljni doprinosi župi su u ovu adresu: Župniji Ured — Lički Novi. — (Hrvatska).

Slava razvijati zastave i blagoslavlja ladjica pom. šport. kluba „Krke“. To biva u nedjelju. Prateći sa simpatijom razvitak ove grune sporta za koji je naša luka vrlo prikladna, volimo, što možemo da zabilježimo ovaj događaj. I da je slava protekla prirodno, ovaj redoslojn kronicarski bilježi bilo bi suvišno išta dodati. Ali kako kod nas od nekog vremena hara epidemija elitomanije i parodomanije, od nje je ozbiljno oboljelo i par oranžera ove svečanosti. I tako bijusno svjedoči suvih parada, uslijed kojih je slava mnogo izgubila od svoje prirodnosti.

To je skrivala parodomanija. Elitomanija, koja jače udara u glavu, skrivala je i više. Njezin bolesnički već prirodi svoje holisti, dođio je na misao, da se svečanost pozova „uglednije“ porodice iz grada. Tako vidjemos domjenak „uglednijih“ uvanika, na kojem, dabome, nije nedostajalo skladništvu ponude i slično. U ovu su svrhu uvaneri obilzili domove klubskih članova, da ih daruju sladkišima za ponude uvanicima. Članovi, kod toga, po pristojnosti svojoj nisu mogli drugo da pomisli, nego da će uvanici mahom biti članovi i prijatelji sporta.

Tako misle pristojni ljudi. Ali dali su teku misili i oranžeri parade? To ćemo sada seznavi. Oni npravito pozivnicima pozvane na svečanost samou „uglednije“ članske i nečlanske porodice. Tako su, kao nezvane, izloženi „uglednijim“ članske porodice, od kojih su elitomani, i pokraj njihove „nunle uglednosti“, moljakači derove Vrlo džentelmenski! Duzi komentari je suvišan.

Elitomani su se postiže svečanosti odvezili na Jadriju, naročito motornom ladjom. Odvezlo se i par ladjica. Na Jadriji se taman širi naš kupalište, koje je suzidle zadruga graeljana Znamo, da zadruga ima svoj odbor, kojemu pada i to o dužnost, da pripazi na kupalište, kud se prave izleti ili vozi na kupanje. Toga je rudi jedan njezin odbornik poželio, da se motorom, u kojemu jednostavi elitomani, odvezu na dužnost. Ali elitomani ne daju vlasl iz šaka uz nijednu cijenu, a da je nedaju znak je da se pliš obuženičke klape za sva njihova djela, koja su u počinili kroz ovo pet godina ujedinjenja.

Nu svako zlo ne dolazi za gore, pa tako ni odgoda souštine. Kroz ovo vrijeme do 20. listopada 1924. će pokušati da u zemlji slome svaki odpor protiv njihove prevlasti i da se ne smijemo čuditi, ako doživimo nasilja, nova prognoštive, nove plijatice. Ali sav trud i posao radikalne ne će moći narodu uliti ljubav za njihovim vodnjem Pašićem, pod čijim režimom narod trpi, a država živi u vječnoj krizi.

Da li će se na 20. listopada Pašić moći u Skupštini prikazati sa boljim uspjehom, od jučerašnjeg, to idemo da vidimo.

Kroničar.

Monarhist Petroff u Šibeniku. Ovaj ruski izbjeglica sista se od mjesta do mjesta, drži predavanja, da prizivi. Ništa protiv toga njegova djelovanja, kad isto ne bi u zaledju stalo sa željom beogradskih monarhist i rojalista, da našu učelu mladež incituju monarhističkim bacilima protiv voje i želje većine naroda, da se ova država uredi na republikanskoj bazi.

Sudbinu monarhisti Petroffu mi duboko želimo, ali još više želimo, da je on kačen učenjak i pametnjak u svom životu mogao odobravati ruski čerčan protiv narodnoj vojli ruskog naroda.

Danas kada ceristički učenjak Petroff uvidju da je sovjetska Unija donela svim narodima, koji su negda stenjali pod carističkim knutom, slobodu i blagostanje, zašto se Starac Petroff ne zanese za povoljredak u Rusiji, i zašto našoj djeci, pa i nama odustrela u njegovim predavanjima ne izlaže predstoji Sovjetske Rusije ničemu karističkoj Rusiji.

Mi možemo mirene duše porediti profesuru Petroffu, da su narodu u našoj državi davno dođili, zuluni njegovih monarhisti, i da njež od nužde, da ga gujuju još jedan ruski carist.

Prodaja duhana, prama vijestlju iz Beograda, imala bi se odzeti svim onim osobama, koji se u ratu nisu borili za domovinu ili koja su zdrave, te mogu inče želavljati, dok bi se imkle dozvole dodjeljivati invalidima, njihovim udovicama ili maloljetnim djeci i udovicama nizih članovnika.

Izmjena al pari. Nekoliko gradjana, koji su ratom bili oštećeni ili totalno finansijski ubijeni, obratilo se je nar. zast. dru. Nikoli Subotiću, da bi se on u finansijskom odboru zauzeo, da im krunske novčanice predate na izmjenu budu izmjenjene al pari. Naime da za jednu na izmjenu predatu krunu primu jedan dinar. Iako se iz Beograda još ništa ne javlja, da li je finansijski odbor primio ili ne ovu inicijativu, da se o njoj povede rasprava, ipak nam se čini, da je ista podpuno opravданa.

Mi u gradu imademo nejkoliko gravđana, za koje se može tečno ustanoviti, da su prije rata mogli bezbrzno živiti sa njihovom imovinom u gotovo novcu. Oni nisu u obče trgovali i doživili su kod izmjene katastrofalni ekonomski poraz, tako da se sada može slobodno sa njih reći glijadu u našem gradu. Oni polazu velike nadu u Subotićev upliv u Beogradu!

Ovolio smo saznavi o vjerodostojnijih osoba, ali od drugih smo opet saznavi, da se dr. Subotić nije za ovu stvar mogao zauzeti u radikalnom klubu, u skupštini, jer nije dan od - radi slabe izmjene kruna ekonomski upropasčen, nije u posjedu legitmacije sa brandom sv. Nikole Pašića.

Izašiljanje hrv. naučnika u inozemstvo. Ove jeseni odušij „Hrvatski Radnički“ u poznatu naučnički internet „Kalandinaca“ u Beču pet naučnika. U obzir dolaze oni mlađi, čiji roditelji skrbnici mogu žrtvovati oko 700 Dinara mjesečno. Preduvjeti su navršena 14. a neprekoračena 16 godina, po mogućnosti svršeno barem 2 razreda srednje ili gradjanske škole. Dobar odgaj u svakom pogledu zajamčen. Preduvjet inadu ono dječaci koji žele u one grane obrta i trgovine, koje su u domovini u slaboju nijeri zastupane.

Molim valja najbitnije dostaviti središnjoj upravi „Hrv. Radnički“ u Zagrebu, da se ista uzmogne navedena mjesta rezervirati.

Strah pred kritikom. U Kinu Tesla gostuje nekakva operetno-kazališna družina iz Subotice. Na repertoar u inade zgodnih komada, ali, kako publike pripovjeda, na pozornici slabih glumaca. Nema ni jednog između njih, za kojegu bi se moglo držati, da je član jedne ozbiljne kazališne državne. Sjećaju nas na talijanske girovage. Naša kazališna publike želja, je čuti i kritiku sa strane pisaca, koji znače vladati sa perom, a kad tamo ono što nadrikritičar piše u „Novom Doru“ nije drugo nego „pljuni pa priljebi“. Malo laskavih riječi e basta. Glumica laska, a publici daje pit rog za sveću.

Sad je blicici jasno, radl koji se je razloga uprava ove komedijačke družine rezervirala i nije dala kartu za preustavu dopisniku splitske „Hrvatske Riječi“.

Opaska Ur. — Gornje redice dobili smo od osobe izvan uredništva. Dosađamo ih jer smo uvjereni, da uprava Gradskog Kazališta u Subotici hotimice ignorira „Hrvatsku Riječ“, iza kako je ovde saznavi, da je njezin Šibenski suradnik u kazališnoj kritici čovjek na svom mjestu, pak se pobojala, da joj članove ne bi podučio, kako se na pozornici igra, već se da dala u ruke redkopisni medenih kolača, kritičaru bez kazališnog kriterija.

Ako se opet kad k nama navrati Gradsko Kazalište, priporuči bismo mu, da sobom doveđe nešto boljih sila, a ne kušljnih seoskih diletanata. Glumaca, kao što ih ovaj put dovelo k nama Gradko Kazalište, imademo bez dvojbi i u izmjenju naših diletanata, ako ne i boljih. Bez zamjere!

Prosvjedni zbor u Šibeniku. Za došastu nedjelju Občina je sazvao prosvjedni zbor svih težaka i naše općine protiv toho nametu udarenju direktno težacima na prodaju vina. Mu je su li ga vlastoprci u Beogradu bez glave i moždanih ili oni naši vlasti stvaraju neke naredbe da našeg težaka upropaste, to najbolje dokazuje ovaj novi namet na vino. Ostane li ova naredba radikalna na svuzi, to će ona ubiti i ono muto prodaje vina u ovoj občini.

Mi se skocij težaku za ukinuće ovog nameta radikalne vlade pridružujemo od srca i nadućmo se, da će se u ovom plakatu sloboditi svi težaci po onoj jedan za sve, a za jednoga.

U fond „Profesorskog Društva“ prirodno vjerničao prof. Ivana Galvagni za pospodićou Grazielom Inčićem doprinješe i direktor M. Ježina 25. na 20. dana. I. Bellotti i slijedeci profesori: J. Benčić, M. Đurić, N. Foretić, M. Ganzer, B. Grignano, S. Javor, M. Kušar, B. Merdić, J. Mićić, Lj. Nardini, R. Nesanović, Dr. M. Perović, Don R. Pian, Z. Skočić, V. Steljanović, Don J. Šonje, o. Tomu Tomovićević, M. Trlja, C. Vratočić, M. Hailo.

Zaključak redakcije svaki utorak na podne. Dopis, koji kasnije stignu ne će moći ući list. Točno na ravnjanje svim prijateljima koji suradjuju s listom.
UREDNIŠTVO.

Već je na izmaku prvo polugodište, a do sada nije izvršila svoju dužnost niti trećina predplatnika. Svakom starom i novom našem podupiratelu stavljamo na dan da nas sada u oduševnoj fazi borbe hrvatskog naroda podupre, što izdanije i neka svaki nadje barem jednog novog predplatnika.

UPRAAA.

Gdi predplatnicima na ravnjanje. Mole se gde predplatnici da kod potiljke novaca uvijek navedu njihov broj predplate. Novci se žalju inklijativu na ovu adresu:

Upravi lista

DALMATINSKI HRVAT
(za br. 28.004 Post Ček. Zavoda.)
Šibenik.

Odgovori Uredništva.

Ogđi dopisnicima. Uz najbolju volju ne mogemo udovoljiti želji, jer prostor odmjerena, a gradiva za tri broja. Tho želi, da mu vijesti dodu u list, nek ih posje napisane u malo crta. Za kilometrične članke nemu na falost prostora.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 6252. Šibenik, 4.V. 1924.

Natječajni Oglas.

Otvarama se dva mjeseta općinske primjere: jedne u Šibeniku a druge Rogoznici. Primjera je dužna bezplato biti u pomoći časno slobodnim roditeljima za koje će Općina potvrditi slobodstvo, a ona će se držati u svemu propisa sadržanija u Naredbi Ministarstva Unutrašnjih Djela 4. lipnja 1851. Natječajne molbe imaju se prikazati ovom Općinskom Upraviteljstvu do dana 31. svibnja t. g. priloživši diplому, a ako ne vrše službu tada i svjedočbu dobra ponasanja.

Za potanje uvjete mogu se informirati kroz uredovne satove u općinskom Uredu soba br. 6.

Predsjednik Općine:
Blažević, v. r.

Izdav. i odg. ured. Modić Niko.
Tisk: Pučka Tiskara - Šibenik

GOSPODJICA

aspesentica trgovčice Škole Merkur za 2 godišnjem praksom u odvjetničkoj pisarni traži namještajne po mogućnosti u Primjeru.

— Adresa u upravi liste. —

Mješnog ili okružnog

Zastupnica

za poljoprivredne strojeve i sprave traži se. Samo starije solidne tvrtke za višegodišnjim iskustvom u toj struci, koji imaju zgodna skladišta na raspolaganje, te pružaju sigurnost za robu, koju preuzimaju u komisiju.

Opširne ponude slati pod brojem „Za-2280“ na Publicitas d. d., oglašni zavod, Zagreb, Gundulićeva ul. 11.

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slike, izradbe sa uljem, aquarel, i pastel bojama, tuš i kreyton.

— ZAGREB, Ilica 35. —

Oglasujte vašu tvrtku u
„DALM. HRVATU“.

PRIMA NA IZRADBУ
SVAKOVRSTNIH
TISKANICA.

PUČKA TISKARA

Opletene bocune

(demižone) u svakoj kolici od 3 do 50 litara razaslijem poštom ili želježnicom uz najjeftiniju cijenu. Veliki izbor staklene, porculanske i lukušne robe. STAKLENE PLOČE svake vrsti, brušena i nebrušena OGLEDALA, REX I ULTREFORM boce i lonce za ukuhavanje voća preporuča Staklana VJ. FRANZ, Zagreb
Jelatićev trg. 7.
Specijalno skladište Štakarskih boćica i laborat. robe.

Svi Hrvati, nek se služe kod onih, koji oglašuju u „Dalm. Hrvat“.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadja sliedeće specialitete :

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Tražite odmah naše izvanredne ponude

Cijene umjerene — Poslužba lačna — Pakovanje u sandučima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz pritek „DRINA“ tvornica sapuna i svjeća d. s. o. j. u Šibeniku.